


Pietari Päivärinta.

Soome Uudis-jutud.

Õestikeelde kirjutanud

Theodor Enne.

- 
1. Laada teekond.
 2. Teeseltsiline.
 3. Kerjusnaine.
 4. Nõid.



Rakweres.

Nikolai Erna kuluga.
1892.

Дозволено Цензурою Дерптъ, 16. Января 1891 г.

Печатано въ Типографіи А. Зейдельберга въ г. Вейсенштейнѣ.

Pietari Päivärinta.

Pietari Päivärinta on noorematest Soome kirjanikkudest kõige tähtsam ja tuttavam. Tema kirja tööd on uuema Soome kirjanduse hulgas kõige paremate seka armatud ja suure isu ning lugupidamisega loetud; nad on ka laugemale mõdraste rahwaste juure maad leidnud ja saamad igalpool lugupidamise ja hää meeleaga wastawõetud. Ta on kindla tahtmisega ja wäsimata tööga kõige alamalt astmelt hiilgawale kõrgusele tõusnud; ta on mees, kes neljakümnendama eluaastadra taga käis, et endale ja omastele eluülespidamist muretseda. Päivärinta on elukooli lõpuni läbinud ja säält omale hariduse parema ja kallima jao töö ja waemaga kätte muretsenud. Ta on rahwastelt alama maarahwa elu ja olu põhjani tundõppinud, nende kurbtustest ja rõõmudest tegeliselts mõtnud, mis tema kirjatöödele iseäranis wäärtust ab. Tema jutud kirjeldamad alama maa rahwa sügaw elutundmine, lihtne, ladus ja selge rahweline keel, õrn ja waba hingeelu kirjeldus — need on dused, mis neid peegel-pilta rahwa igapäisest, iubamad kõige paremate oma suguste kõrwale

tõsta, mis iganes maa rahwa elust on kirjutud. Siin astuvad jututegelased tõe truuvilt ja otse elusalt meie silma ette. Wäheste, aga mõimsate sõnadega kirjeldab Päivärinta omi jututegelasi, nii et wiimased nagu hiilgawa marmori kujuk meie waimu ette astuvad. Juhtumiste ja fareda elumõitluste kirjeldused awaldawad mõimukat meistri kätt; siin astub kirjaniit kui tõsine jutustaja ette, kogub ja annab kõik tõe truult ja termelt edasi, sagedaste, kui jutustaks ta oma juhtumisi.—

Iseloomude otsimine ja kirjeldus awaldawad suurt luulemõimu. Misjuguine klassikaline tüpus, näituseks, on Matti jutus „Teeseltsiline“, kui liigutam oma lihtsas elutarkuses, kui kõrge oma wähesuses. Siin on kirjaniit suuremeistri käega oma pildi, sügawalt ja tõsiselt, rahwa elu südamest väljatoonud.

Mis neid jutusest kaugele paistmaks ja nende lugemist nii tulusaks teeb, on kindlus ja puhtus igas mõttes, igas tundmuses, kosutam õht, mis neist wastu woolab, järel tegemata tõe armastus, lühikene eposeline toon, mis meie päivil nii harwa leida, kõigeti paleusline ja woorusline jisu. Sellest küljest wadata, seisawad Päivärinta jutud haruldasel kõrgusel—neid mõib nii hästi iga noorele kui wanale, peiule kui neiule kartmata pakkuda.—

Pietari Päivärinta on sündinud 18. Septembril 1827 a. Mlivieska kihelkonnas, kus tema wanemad päematöölised olivad. Ta oli nende wiieft lapsest kõige wanem. Suba aegsaste õpetasivad wanemad teda lugema, kus juures ta ka kirjutamises esimesed sam-

mud astus. Lapsed said, nad olid juba saanud kooli minna ja iga ühele eest hoolitsust. Nii kaua kui vanemad termed olid, jõudsid nad oma peret suurema puudusega toita, aga see ei kestnud kaua: haigus astus majasse ja nüüd pidi ta meikene Pietari, tulewase kuulus kirjamees, mitugi korda andeid paluma (kerjama) minema, mida ta wäljast südame ja palawate pisaratega tegi.

Juba oma kümnenadama eluaastal hakkas Pietari ise omales mõõraste juures leiba teenima. Kui ta kaksikümne kaks aastat oli wanaaks saanud, heitis ta ühe kühma talu neiuga abielusse ja ostis omales ühes asunduses tüki metsamaad. Siin elas ta neli aastat, ja et tal ilus laulu hääl, sai ta siit Mawieskase kõstri ameti pääle kutsutud, mida ta ka wastu wõttis. Nasta pärast tegi ta Basas kõstri eksi ja sai oma kodu kohta kõstriks, kus ta praegugi elab aastal 1882 oli talurahwa saadikuts Soome maapäewal.—

Niipalju lühidelt Päiwäranta wälisest elust. Mis lähemalt öelda, awaldas Pietari, nagu ülemal nimetatud, ju warases lapse põlmes, suurt lugemise himu. Mõõraste juures teenides, tarmitas ta kõik oma kopsid raamatute ja ajalehtede pääle, mida ta suure isuga läbi luges, nii palju kui neid kätte sai. Ka abielusse heites ei kaotanud ta oma lugemise isu ja püüdis raamatuid muretseda, olgu küll, et igapäewased elutarmitused seda lubada ei tahtnud. Rahmusliste püüete ja ette wõtete kohta awaldas ta igalpool sooja ja elawat osawõtmist ja püüdis neid agarusega